

5. <https://be.wikipedia.org/wiki/Спарышы>

6. <http://www.skarnik.by/tsbm/78884>

Климова Л.В., студент

Научный руководитель – Васюк Т.И.

ТРАДЫЦЫЙНЫЯ ТЭХНАЛОГІІ АПРАЦОЎКІ КЕРАМІКІ Ў ВЫРАБЕ СУВЕНІРНЫХ СПАРЫШОЎ

Што ж такое народнае мастацтва, якія яго асаблівасці і характар у традыцыйнай кераміцы? Калі мы чуем гэта, кожны з нас прадстаўляе вёску, бабулю і цудоўныя гарлачыкі за малаком, альбо старыя талерачкі, застаўшыся ад прадзедаў. Але ж гэта далёка не ўсё, што можа прапанаваць нам наша народнае мастацтва. Створаныя па законах характара вырабы народных майстроў не пакідаюць абыякавымі. Знаёмства з імі выклікае пачуццё гонару за свой народ, які ў самых цяжкіх умовах ствараў выдатныя, высокамастацкія вырабы з самых звычайных, шырокакаступных матэрыялаў. Асноўныя рысы традыцыйнай керамікі перадаюцца з пакалення ў пакаленне, фарміруючы побыт і свядомасць людзей. Архаічнасць – тое, што давялось перадаць і заставіць да сённяшняга дня ў кераміцы Беларусі.

У беларускай этнаграфічнай навуцы ганчарныя вырабы паводле іх функцыянальнага прызначэння прынята дзяліць на сем асноўных груп: кухонны посуд (гаршкі, латкі, патэльні, бабачнікі, цёрлы, бойкі, цадзілкі, адстойнікі); посуд для захоўвання і транспарціроўкі прадуктаў (гладышы, збанкі, карчагі, глякі, спарышы); сталовы посуд (міскі, паўміскі, чашкі, кубкі); дэкаратыўная кераміка (букетнікі, фігурныя сасуды, попельніцы, дэкаратыўныя талеркі); цацкі; вырабы рознага гаспадарчага прызначэння (рукамыльнікі, палкі для куранят, дымакуры, коміны).

Посуд для транспартыроўкі прадуктаў – цікавы і не просты посуд. Маю ўвагу занялі невялічкія па свайму памеру, (дзесьці адзін літр) – «блізняты» – два і болей гаршкі (траякі і чваракі), аб'яднаныя паміж сабой вушкам, і крышкай уверсе. Праз вушка звычайна працягвалі вяроўку, каб было зручна несці. Таксама іх звалі спарышы, поляточкі, двоешкі, двойнічкі, парнікі. Канешне, не ўсюды былі гэтыя зручныя гаршочкі. Ручка дапамагала лёгка несці ежу ў поле, а калі спрабавалі другія спосабы, напрыклад, два розных збанкі, пастаўленыя адзін на адзін і абвязаныя «трапчом» – называліся «адлеўнік», не маглі казаць а зручнасці. Што гэта была за ежа? Звычайна капуса ды каша (у сенакос альбо жніво). Здаецца, што шанкі цяжкія, але гэта не так, падыдуць і для дзіцячай рукі, а мы ведаем што як і бацькам, дзецям за маленства прыходзілася працаваць. І ў іх можна рыхтаваць. Калі вы паставіце такія гліняны выраб зараз на стол, ён не будзе выглядаць экзатычна – многія гаспадыні выкарыстоўваюць дадзены гаршок для салата рознага гатунку.

Але пры яго вырабе можа ўзнікнуць важкая цяжкасць – часцяком немагчыма вырабіць два абсалютна аднолькавых гаршка. Нават калі вы будзеце пастаянна вырабляць замеры кожнага з гаршкоў пры дапамозе лінейкі, у выніку, пасля таго, як посуд высахне, адзін з гаршкоў можа апынуцца крыху ніжэй або вышэй за другое. Гэта можа адбывацца ад недакладнасцяў замераў, ад рознай таўшчыні сценак чыгуна. Самае складанае гэта тое, што спачатку вам будзе дастаткова складана ў дакладнасці паўтараць профіль першага вырабы.

Склеіваць шанкі можна рознымі спосабамі:

Першы з спосабаў – больш просты – можна выкарыстоўваць перамычкі з жгуцікаў гліны. Такіх перамычак вам трэба будзе зрабіць не менш за тры штукі: два жгуціка злучаюць гаршкі зверху і па баках – паміж венцамі гаршкоў, да якіх пасля паралельна пры дапамозе перамычак прымацоўваецца ручка.

Другі спосаб складаецца ў тым, што абодва гаршка неабходна акуратна прыляпіць адна да адной з дапамогай раней выкручаным шары. Гэты спосаб з'яўляецца больш сучасным. Па выглядзе ён трохі нагадвае стыкоўку двух караблёў у космасе. Толькі калі два чыгуна вельмі добра высахнуць і змогуць

трымаць форму, толькі ў гэтым выпадку можна пачынаць працэс склейвання шанок. Каб працэдура высыхання дадзеных вырабаў з гліны адбывалася паступова і якасна, неабходна сушыць гліняныя вырабы пад поліэтыленам - так тонкія сценкі сасуда змогуць высахнуць раўнамерна з больш патоўшчанымі сценкамі.

Варта выразна памятаць пра тое, што ў кожным шары неабходна праробліваць маленькую адтуліну. Калі гэтага не зрабіць, паветра, які змяшчаецца ў шары, у працэсе абпалу можа пашырыцца і проста разарваць выраб. Ручку да шанкі прымацоўваць трэба да шара перпендыкулярна восі выраба.

У Віцебскай і Смаленскай губерні іх звалі двоешкамі, у Маскоўскай - двойничкамі, у Яраслаўскай - Шанк. На Рускай Поўначы такіх гаршкоў не рабілі.

Спарыш (руск. Спарышы, сажа ; ад стар.-рус. Споръ) - ва ўсходнеславянскай міфалогіі ўвасабленне ўрадлівасці .

У некаторых месцах сяляне ўяўлялі спарыша ў выглядзе белага кучаравага чалавека, які ходзіць па полі (часам разам з Богам і Раем) . Спарыш можа лічыцца працягам агульнаславянскага міфалагічнага близнячнага бажання, роднаснага балтыйскага Юмису, старажытнаіндыйскага Ашвінам.

На думку некаторых даследчыкаў, першапачаткова найменнем спарышы пазначалі падвойнае зерне ці дваіны колас, які ў усходне- і паўднёvasлавянскай традыцыях разглядаўся як близнечны знак урадлівасці. У рускіх, украінцаў і беларусаў кухарку віталі словамі: «спарыны ў дзежку!».

У многіх месцах ўсходнеславянскай тэрыторыі (асабліва ў Беларусі) распаўсюджана ўяўленне пра тое, што дваіны колас (спарыш, сажа, спарышы, Жытняя матка і т. П.), Скармлены скаціне, спрыяе павелічэнню яе пладавітасці, што выклікае да жыцця адпаведны рытуал: « Калі спарышыкі даць карове і авечкам (асабліва), то двое народзяцца «.

1. Жук, В.И. Белорусская художественная керамика. Тенденции развития / В.И. Жук. – Минск, 1984
2. Левко, О.Н. Средневековое гончарство северо-восточной Белоруссии / О.Н. Левко – Минск : Наука и техника, 1992

Ключник Т.М., студент

Научный руководитель – Белокурская Ж.Е.

НАЦИОНАЛЬНАЯ СИМВОЛИКА В СОВРЕМЕННОЙ РЕКЛАМЕ

Конкурентоспособность любого товара оценивается совокупностью тех его свойств, которые представляют интерес для покупателя и обеспечивают удовлетворение его потребностей. На вершине пирамиды человеческих потребностей – система ценностей, а ценности, в свою очередь, связаны с идеалами и убеждениями общества. Все мировые культуры имеют свою систему ценностей, определяющую нормы и стандарты поведения, мышления, восприятия. Однако влияние национальной культуры выходит за пределы традиционной маркетинговой и рекламной деятельности. Для специалистов в области рекламы важнейшей ценностной составляющей является формирование позитивного отношения у потребителей к символике и культуре своей страны. Вместе с тем, отражение национального своеобразия через систему культурных символов предусматривает не только обращение к людям с использованием присущих им стереотипов поведения, мышления, образа жизни, но и включение в рекламный текст (с учётом глобализации мировой информационной среды и роста международных контактов) политических ориентиров, культурных ценностей других стран, которые прямо или опосредованно влияют на формирование общественного мнения, определение системы ценностей на современном этапе развития цивилизации. Как отмечает исследователь И.Л. Ильичёва, в связи с этим «рекламный текст можно